

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ
ДОКТОРА НАУК
В УМАНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

(нова редакція)

ЗАТВЕРДЖЕНО:
вченою радою Уманського державного
педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 70 від «26» 03 2024 року)

Голова вченої ради
_____ професор Олександр БЕЗЛЮДНИЙ

Набуває чинності згідно з наказом ректора
від «26» березня 2024 року № 4190/д

Умань 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає механізм підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук (далі – Здобувачі) в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (далі – Університет) і є обов'язковим до виконання.

Положення базується на Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», Постанові Кабінету Міністрів України «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), Положенні про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Статуті Університету та інших нормативно-правових актах.

1.2. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється:

- у докторантурі Університету за очною (денною) формою підготовки;
- шляхом самостійної підготовки наукових досягнень до захисту.

1.3. Підготовка осіб у докторантурі Університету здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення);
- за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук).

1.4. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувача наукового ступеня доктора наук в докторантурі за науковими спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, в яких діють спеціалізовані вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук з відповідних наукових спеціальностей.

Інформація про розподіл державного (регіонального) замовлення оприлюднюється відповідно до законодавства.

1.5. На науковому рівні вищої освіти підготовка докторів наук здійснюється без отримання ліцензії.

1.6. Докторантура з відповідної наукової спеціальності за галуззю науки відкривається за рішенням вченої ради закладу, що затверджується наказом керівника закладу, за умови наявності трьох штатних працівників

докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій науковій спеціальності.

Наукова кваліфікація особи, що відповідає науковій спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

- наявність у особи:

- документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі науки та/або наукової спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (науковою спеціальністю);

- наукових публікацій з відповідної наукової спеціальності, серед яких не менше трьох публікацій за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. До однієї публікації, проіндексованої у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, прирівнюється дві публікації за останні три роки у виданнях, що включені до категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України, або одна одноосібна монографія (дві колективні монографії) з наявністю трьох рецензентів і рекомендацією вченої ради закладу, виданих за останні п'ять років;

- участь особи у:

- підготовці наукових кадрів, що підтверджується виданим здобувачеві документом про присудження відповідного наукового ступеня;

- атестації наукових кадрів як опонента (офіційного опонента) або члена відповідної спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради), або члена експертної ради з питань атестації наукових кадрів.

1.7. Прийом до закладу для підготовки в докторантурі здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю відповідно до вимог цього Порядку та правил прийому до відповідного закладу, якими визначаються, зокрема, порядок, перелік і строки подання документів для вступу до закладу для підготовки в докторантурі.

Підготовка в докторантурі здійснюється за науковими спеціальностями за галузями науки відповідно до переліку, затвердженого МОН. Дисертація (наукова доповідь) повинна відповідати паспорту наукової спеціальності.

1.8. Особа, яка здобуває науковий ступінь доктора наук, вступає до закладу для підготовки в докторантурі з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки наукових публікацій до захисту.

1.9. Нормативний строк підготовки доктора наук у докторантурі

становить два роки.

1.10. Підготовка в докторантурі передбачає виконання особою відповідної наукової програми за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємним складником наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.11. Докторанти виконують свої наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

1.12. Особа, яка раніше навчалася в докторантурі за державним замовленням, має право на повторний вступ до докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.13. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності докторантури здійснюють науково-технічна та вчена ради Університету.

1.14. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

2. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ДОКТОРАНТІВ

2.1. Докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Для належного проведення наукових досліджень докторанти мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в університеті, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного й змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового консультанта;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579;
- академічну та соціальну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, сімейними обставинами, іншими причинами, що, відповідно до

законодавства, унеможлиблюють навчання;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства;
- вибір спеціалізованої вченої ради, де відбуватиметься публічний захист наукових досягнень здобувача.

2.2. Докторанти повинні виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені ст. 63 Закону України «Про вищу освіту».

Для забезпечення належного проведення наукових досліджень докторанти також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, загальноприйнятих морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії);
- виконувати індивідуальний план наукової роботи та один раз на рік звітувати про хід його виконання на засіданні вченої ради університету;
- подати свої наукові досягнення у вигляді дисертації до спеціалізованої вченої ради.

2.3. Покладення Університетом на докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної наукової програми та підготовкою дисертації, забороняється.

2.4. Докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень і стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. ЗАРАХУВАННЯ ДО ДОКТОРАНТУРИ

3.1. Для підготовки в докторантурі до Університету вступають особи, які мають ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук), наукові досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді), та не менше половини наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді) від кількості, визначеної МОН, що відповідають вимогам, встановленим МОН, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

3.2. Перелік документів, що подаються для вступу до Університету з метою підготовки в докторантурі, повинен включати розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки наукових досягнень до захисту, та копії

наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді). Якщо громадянин України здобув науковий ступінь в іноземному закладі вищої освіти, додатково подається копія свідоцтва про визнання документа про науковий ступінь.

3.3. Для вступу до докторантури вступник подає до відділу аспірантури та докторантури перелік документів визначених Правилами прийому до Університету та даним Положенням. Документи вступника передаються для розгляду до відповідного структурного підрозділу, який протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до закладу для підготовки в докторантурі та подає висновок на розгляд вченої ради Університету. У разі позитивного висновку відповідний структурний підрозділ надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа науково-педагогічних або наукових працівників, які мають трудові відносини із Університетом, науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію, яка підтверджується відповідно до пункту 1.6. цього Положення.

3.4. Якщо вступник є іноземцем, Університет проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в його або іншій державі, протягом двох місяців після зарахування для підготовки в докторантурі.

3.5. Вчена рада Університету на черговому засіданні розглядає висновки відповідного структурного підрозділу щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до Університету для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта.

3.6. Перелік і строки подання документів, необхідних для вступу до докторантури, визначаються Правилами прийому до Університету.

3.7. Вчена рада Університету на черговому засіданні розглядає висновки відповідного структурного підрозділу (кафедри) щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до Університету для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта.

4. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК ШЛЯХОМ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЇХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

4.1. Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має

право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

4.2. У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

4.3. Здобувач ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напрямку, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

4.4. Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація здобувача, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук Університету здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

5. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК У ДОКТОРАНТУРІ

5.1. Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

5.2. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрахування докторанта.

5.3. Докторанти звітують про виконання ними індивідуального плану наукової роботи один раз у відповідному навчальному році.

Річний звіт докторанта заслуховується та обговорюється на засіданні вченої ради Університету, оформлюється у вигляді атестаційного листа, який подається разом із витягом засідання вченої ради у встановлені терміни (до 15 вересня) у відділ аспірантури і докторантури, згідно з графіком прийому звітів.

У разі невиконання докторантом індивідуального плану наукової роботи вчена рада Університету ухвалює рішення про його дострокове відрахування з докторантури.

5.4. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

5.5. Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

5.6. Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до Університету для підготовки в докторантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

6. ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

6.1. Процедура затвердження тем дисертацій докторантів в Університеті передбачає:

- обговорення теми дисертації на засіданні кафедри, за якою буде закріплений безпосередньо докторант на період перебування в докторантурі;
- обговорення та затвердження теми дисертації на Науково-технічній раді Університету;

– затвердження теми дисертації на вченій раді Університету.

6.2. У разі зміни напрямку (теми, мети, об'єкта чи предмета) докторант має право змінити (уточнити) тему дисертації шляхом подання заяви на ім'я голови вченої ради Університету з проханням затвердити/перезатвердити тему наукового дослідження у новій редакції (див. п. 6.1.).

6.3. Після затвердження/перезатвердження теми дисертації докторант має зробити відповідний запис у своєму індивідуальному плані роботи із зазначенням номера протоколу та дати засідання вченої ради Університету.

7. НАУКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ДОКТОРАНТА

7.1. Одночасно із прийняттям рішення вченої ради про зарахування особи до докторантури призначається науковий консультант із загалу наукових та науково-педагогічних працівників за напрямом обраної докторантом спеціальності, за якою здійснюється підготовка.

7.2. Науковий консультант зобов'язаний:

– здійснювати наукове консультування роботою докторанта над дисертацією;

– надавати докторанту консультації щодо змісту і методології наукових досліджень;

– контролювати виконання докторантом індивідуального плану наукової роботи;

– відповідати перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового консультанта.

7.3. Науковий консультант несе відповідальність за своєчасне виконання докторантом плану наукової роботи за звітний період.

Науковий консультант повинен бути присутнім на засіданнях вченої ради, на яких проводиться проміжна атестація докторантів. Висновок наукового консультанта є вирішальним.

7.4. Можлива заміна наукового консультанта у випадках:

– взаємної згоди наукового консультанта і докторанта;

– неможливості науковим консультантом виконувати свої обов'язки (звільнення з Університету, тяжка хвороба, смерть та ін.).

7.5. Науковий консультант може бути звільненим від наукового консультування на підставі особистої заяви, особистої заяви докторанта, за причиною зміни напрямку дисертаційної роботи докторанта, невиконанням науковим консультантом своїх обов'язків з наукового консультування докторантом.

Звільнення та заміна наукового консультанта докторанта здійснюється наказом ректора на підставі рішення вченої ради Університету.

7.6. На здійснення наукового консультування роботою над дисертацією одного докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження — для наукових працівників).

8. ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ І ПЕРЕВЕДЕННЯ ДОКТОРАНТІВ

8.1. Особи, які навчаються в Університеті, можуть бути відраховані з Університету. Підставами для відрахування здобувачів вищої освіти з докторантури є:

- завершення навчання за відповідною науковою програмою;
- достроковий успішний захист наукового дослідження за умови виконання наукової складової у повному обсязі;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- невиконання чи невчасне виконання індивідуального плану роботи;
- порушення дисципліни або правил внутрішнього трудового розпорядку Університету;
- порушення умов договору (контракту);
- інші випадки, передбачені законом.

Питання щодо відрахування здобувачів вищої освіти доктора наук ухвалює вчена рада Університету за клопотанням керівників кафедр Університету та наукового консультанта, крім випадку відрахування у зв'язку із закінченням строку навчання або за власним бажанням.

8.2. Докторант має право на академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства, зокрема у зв'язку із обставинами, які унеможливають виконання індивідуального плану роботи:

- за станом здоров'я;
- перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї;
- сімейними обставинами;
- навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах (у

тому числі іноземних держав).

Загальний термін переривання у навчанні у зв'язку з хворобою, як правило, не може перевищувати один рік.

Надання академічної/соціальної відпустки оформляється відповідним наказом ректора Університету на основі рішення вченої ради Університету із зазначенням підстави надання відпустки та її термінів.

8.3. Для оформлення академічної відпустки докторант не пізніше, ніж за тридцять днів (крім форс-мажорних обставин) до початку бажаного терміну переривання подає на ім'я ректора Університету заяву, погоджену з науковим консультантом та завідувачем кафедри. До заяви повинні додаватися документи, які підтверджують обґрунтованість причини переривання (офіційне запрошення на стажування, підтвердження отримання гранту, лікарняні листи, свідоцтво про народження дитини тощо).

Максимальна тривалість академічної відпустки за станом здоров'я, у зв'язку з участю у програмах академічної мобільності, за сімейними та іншими особистими обставинами встановлюється, як правило, строком до одного року.

Академічна відпустка по догляду за дитиною надається до досягнення нею віку трьох років, а у разі, коли дитина хворіє та потребує домашнього догляду, – до досягнення дитиною 6-річного віку. Тривалість таких відпусток та особливості їх надання врегульовуються Кодексом законів про працю України.

Протягом терміну навчання за певним рівнем вищої освіти Здобувач може скористатися правом на отримання академічної відпустки, як правило, один раз. Дозволяється отримати академічну відпустку Здобувачу повторно, якщо це зумовлено особливістю відпустки чи виключними обставинами та за наявності відповідного документально засвідченого обґрунтування (відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, за станом здоров'я тощо).

До заяви Здобувач надає документи, що підтверджують право на таку відпустку. Такими документами можуть бути: довідка лікарсько-консультативної комісії (далі – ЛКК) або довідка головного лікаря установи, що здійснює медичне обслуговування Здобувача, в якій зазначається рекомендована тривалість академічної відпустки за станом здоров'я (для отримання академічної відпустки за станом здоров'я); довідка з медичної установи, що здійснює медичне обслуговування здобувача (для отримання академічної відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами); завірена копія свідоцтва про народження дитини (для отримання академічної відпустки по догляду за дитиною до трьох років), а у разі необхідності догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку – довідка, яка підтверджує таку необхідність (виписується лікуючим лікарем та завіряється підписами завідуючого відділенням та голови лікарсько-

консультативної комісії відповідного закладу охорони здоров'я: дитячої поліклініки, центру первинної медико-санітарної допомоги, закладу, що надає амбулаторно-поліклінічну допомогу тощо); довідка з військкомату (для отримання академічної відпустки у зв'язку призовом на строкову військову службу); запрошення на навчання/стажування від відповідної установи (для отримання академічної відпустки у зв'язку з навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах іноземних держав) та ін.

8.4. Поновлення на навчання Здобувачів, у яких завершився термін академічної відпустки, здійснюється наказом ректора Університету на підставі заяви Здобувача, яка подається не пізніше двох тижнів до завершення терміну академічної відпустки. У разі академічної відпустки за станом здоров'я до заяви додається висновок ЛКК. Здобувачі, які не подали в установлений термін документи для допуску до навчання або документи для продовження терміну академічної відпустки, відраховуються із закладу вищої освіти.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукової роботи

Тетяна ГОДОВАНЮК

Т.в.о. завідувача відділу
аспірантури та докторантури

Анна РОГОВА

Юрисконсульт

Олександр ЛЮБИВИЙ